Regionale Energiestrategie 1.0
Metropoolregio Eindhoven

Metropoolregio Eindhoven
RES Regionale Energie Strategie

2. Participatie

Bijlage 2.3 Rapportage Energie Community MRE

Rapportage Energie Community MRE

resultaten online gesprek
19 t/m 26 april 2021 (8 dagen)

Het PON & Telos
drs. Madelon van Duren
drs. Karin du Long
juni 2021

Metropoolregio Eindhoven
RES Regionale Energie Strategie

Voorwoord, namens de werkgroep communicatie & participatie RES MRE

VOORWOORD

Hoe haal je gevoelens, meningen en ideeën op over de energietransitie bij inwoners? Een energietransitie maak je namelijk niet alleen. Dat doe je samen. Om in contact te komen met inwoners van onze Metropoolregio Eindhoven zetten we een zogenaamde research community op. Een experimentele digitale leerervaring om te kijken of en hoe we inwoners nog beter kunnen betrekken bij de RES-plannen.

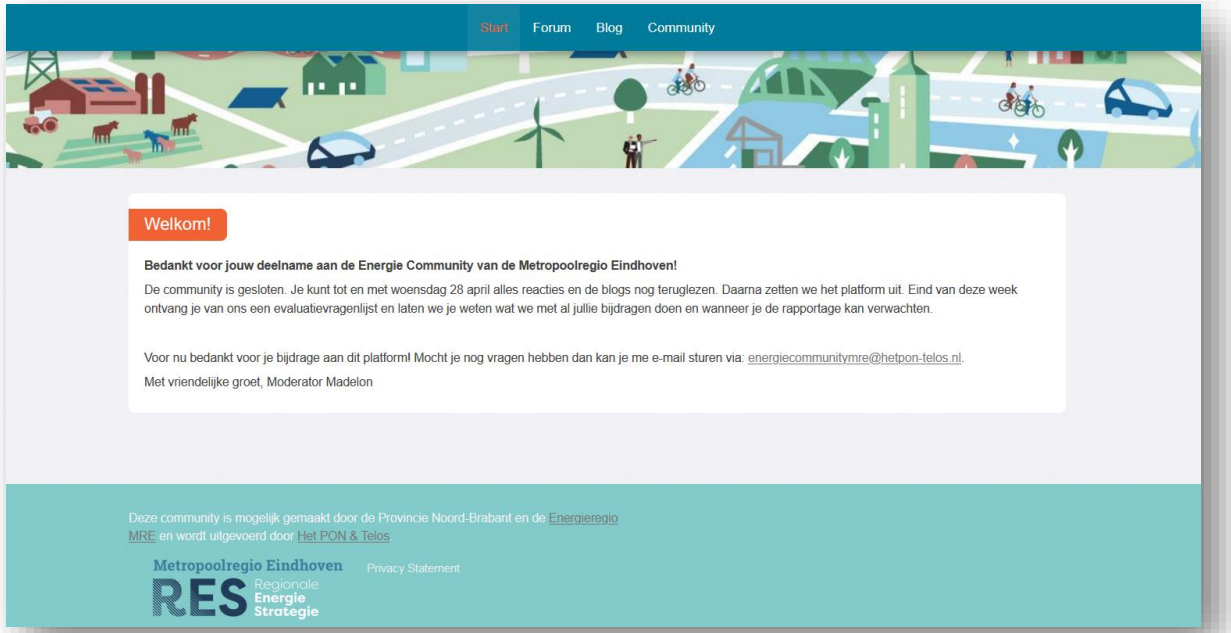
En dat werkte! Maar liefst 218 geïnteresseerden meldden zich aan. We ontvingen 524 reacties op vragen zoals: ‘Ben jij bezig met energie besparen?’ en ‘Hoe zou willen meedenken over de RES?’. De 56 actieve deelnemers vertegenwoordigden samen een groep inwoners, variërend in leeftijd en kennis over de RES met één gemene deler: zij voelen zich zeer betrokken bij de RES. Tijdens deze research community zijn dan ook verschillende ideeën en ervaringen voor de toekomst opgedaan voor het in contact komen met inwoners.

We hebben geprobeerd zoveel mogelijk recht te doen aan representativiteit van de inwoners. Er is gekeken naar een goede verdeling naar leeftijd, opleidingsniveau en gemeente. In dit rapport komen deelnemers van 18 verschillende gemeenten uit de regio aan het woord. De resultaten in dit rapport geven een goed beeld van de meningen en ideeën van de deelnemers over de discussievragen. We delen deze uitkomsten met alle werkgroepen van de RES MRE, zodat ze die kunnen gebruiken ter verfijning van de RES 1.0.

Met deze leerervaring, de kwalitatieve discussies, inzet van onze inwoners en uitkomsten, gaan we onderzoeken hoe we deze community een mogelijk vervolg kunnen geven.
Voor nu danken wij alle deelnemers voor hun inzet.
De energietransitie maken we samen!

Energie Community MRE

56 actieve deelnemers

4 geactiveerde discussies

524 reacties

Aanleiding

Nederland heeft het Klimaatakkoord van Parijs ondertekend en haar doelstellingen bepaald voor 2030 (49% CO_2 -emissiereductie ten opzichte van 1990) en 2050 (minimaal 80-95% CO_2 -emissiereductie ten opzichte van 1990). In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de thema's elektriciteit en gebouwde omgeving regionaal uitgewerkt en gerealiseerd moeten worden. Hiertoe zijn 30 energieregio's gevormd (voor Brabant zijn dat er 4). In deze regio's werken gemeenten, provincie en waterschap samen met de netbeheer en maatschappelijke organisaties aan een Regionale Energie Strategie (RES).

De RES beschrijft hoe de regio de komende jaren gaat voorzien in duurzame elektriciteit en warmte voor inwoners en bedrijven. Ook voor de regio MRE is een RES in de maak. De bedoeling is om de duurzame elektriciteits- en warmtevoorziening zo in te richten dat deze aansluit bij wat inwoners van de regio belangrijk vinden. En dat inwoners (en bedrijven) uitgenodigd worden om bij te dragen aan de uitvoering ervan. Het betrekken van bewoners - als inwoner van een nieuw energielandschap, consument of zelfs particuliere producent – bij de totstandkoming van de RES is dan ook belangrijk.

Breed online vragenlijstonderzoek

Tussen eind oktober en half december 2020 zijn inwoners van de MRE uitgenodigd om hun mening te geven via een breed online onderzoek. **1.711 inwoners** vulden een vragenlijst in. Aan het einde van de vragenlijst konden zij aangeven of ze verder mee wilden denken via de **Energie Community MRE.**

Energie Community MRE

Het doel van de community was om meer zicht te krijgen op de mening en wensen van inwoners over een drietal thema's: zelf bezig met de energietransitie, participatie bij de uitvoering van de RES en 50% eigen beheer van energieprojecten. Er is nog een vierde open vraag gesteld waarin de communityleden aan konden geven waar zij nog verder over willen praten of wat hen bezighoudt rondom de RES. De informatie die deze Energie Community MRE opgeleverd heeft, neemt de energieregio MRE mee in het verder vormgeven van het participatieproces. De community is uitgevoerd in opdracht van de provincie Noord-Brabant en energieregio MRE.

De community is uitgevoerd via een besloten online platform waarop een groep inwoners van MRE gedurende een week op een intensieve en interactieve manier met elkaar meningen, ideeën en ervaringen hebben uitgewisseld (via getypte tekst). De community is gestart op maandag 19 april met een online startbijeenkomst. Het platform stond open tot en met maandag 26 april.

Deelnemers

Bij het invullen van de online vragenlijst hebben 655 mensen aangegeven interesse te hebben in deelname aan de community. Van deze 655 mensen hebben 217 mensen zich ook daadwerkelijk aangemeld voor deelname aan de community. Omdat een community uitgevoerd kan worden met maximaal 75 deelnemers, hebben we uit deze groep van 217 geïnteresseerden een selectie gemaakt van de mensen die zich hadden aangemeld. We hebben gepoogd een zo divers mogelijke groep communityleden te selecteren en hebben daarbij gekeken naar achtergrondkenmerken zoals leeftijd, woonplaats, geslacht en naar mate van geïnformeerdheid over de RES.

Uiteindelijk hebben **56 inwoners** actief deelgenomen aan de community, dat wil zeggen dat ze ingelogd hebben op het community platform en antwoord hebben gegeven op één of meer vragen en gereageerd hebben op de reacties van anderen. De groep deelnemers heeft een heterogeen karakter op de achtergrondkenmerken geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, woonlocatie en bekendheid met de RES. Wel betreft het een groep bewoners uit de energieregio die bovengemiddeld betrokken is en actief participeert.

Rapportage

In deze rapportage geven we de belangrijkste bevindingen weer. Eerst geven we een beeld van de achtergrondkenmerken van de deelnemers. Daarna vatten we per vraag die aan de community gesteld is, de resultaten samen. Aan de linkerkant van de pagina geven we steeds de bevindingen weer in de woorden van Het PON & Telos. Aan de rechterzijde van de pagina worden citaten van de deelnemers getoond om de bevindingen beter te kunnen duiden. De vierde vraag is niet opgenomen in de rapportage. De vraag luidde: '*Voor welk onderwerp dat te maken heeft met de RES MRE zou je nog aandacht willen vragen en waarom?*' De antwoorden die op deze vraag gegeven zijn, kwamen veelal overeen met reacties die eerder al op de eerste drie vragen zijn gegeven. Om herhaling in de rapportage te voorkomen zijn de reacties op de vraag wel gedeeld met de projectgroep van RES MRE, maar staan ze niet in de rapportage.

Onderzoeksverantwoording

De resultaten van deze community, zoals beschreven in deze rapportage, geven een samenvattend beeld van de meningen, ideeën en ervaringen van de 56 deelnemers. Daarmee geven de resultaten een kwalitatieve verdieping op onderwerpen uit het vragenlijstonderzoek. Kwalitatief onderzoek, in dit geval een online community, is gericht op het verkrijgen van informatie over wat er leeft en waarom. Het geeft meer diepgaande informatie dan vragenlijstonderzoek, door in te gaan op achterliggende motieven, meningen, wensen en behoeften. De groep deelnemers aan deze community is divers van samenstelling, wat bijdraagt aan de diversiteit aan meningen, wensen en ideeën, zoals die door de community naar voren zijn gebracht en die dus ook onder de inwoners van de energieregio MRE leven.

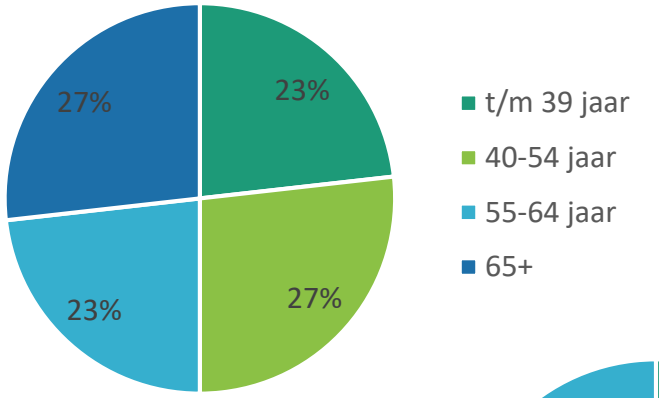
De deelnemers hebben na afloop van de community een evaluatievragenlijst ingevuld. Een overzicht van alle antwoorden is verstrekt aan de projectorganisatie.

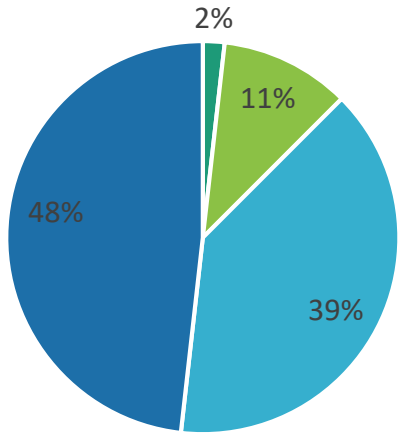
Achtergrondgegevens actieve communityleden

37 man / 19 vrouw

Leeftijdscategorieën

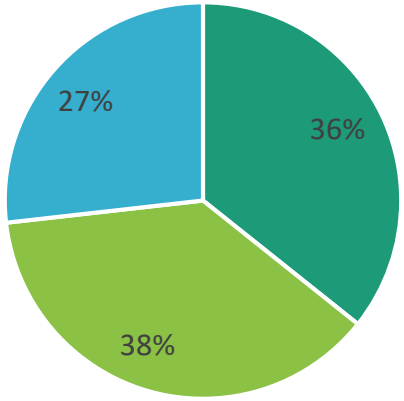

Opleidingsniveau

56 actieve deelnemers
4 vragen
524 reacties

Op de hoogte van de RES

Actieve deelnemers uit 18 van de 21 MRE gemeenten	Aantal
Best	7
Bladel	1
Cranendonck	1
Deurne	1
Eindhoven	10
Geldrop-Mierlo	4
Gemert-Bakel	1
Heeze-Leende	3
Helmond	3
Laarbeek	2
Nuenen	3
Oirschot	5
Reusel-De Mierden	1
Someren	3
Son en Breugel	1
Valkenswaard	5
Veldhoven	4
Waalre	1

Vraag 1: Energiebesparing (1)

Hoi deelnemer,
Leuk dat je meedoet aan deze community. We gaan vanavond van start met een vraag over energie besparen. De goedkoopste energie is energie die niet opgewekt hoeft te worden. Om energie te besparen kun je drie dingen doen:
Je gedrag aanpassen (bijvoorbeeld de thermostaat lager zetten of korter douchen).
Duurzame aankopen doen (bijvoorbeeld je oude koelkast vervangen door een energiezuiniger versie).
Duurzame verbouwingen uitvoeren (bijvoorbeeld de isolatie van je dak of de muren van je huis).

Ik heb twee vragen voor je:

1. **Ben jij bezig met energie besparen? Op welke manier?**
2. **Ervaar je daarbij knelpunten? Kan je ergens hulp bij gebruiken?**

Ik ben benieuwd naar jullie reacties!

Groet, moderator Madelon

Vraag 1: Energiebesparing (2)

De antwoorden van de deelnemers samengevat

Op welke wijze zijn communityleden bezig met energiebesparing?
Veel communityleden zijn bezig met energiebesparing: variërend van kleine energiebesparende maatregelen tot grotere maatregelen ter verduurzaming van het huis.

- **Energiebesparende maatregelen**
  Wat we vaker teruglezen in de antwoorden is het besparen van water, door bijvoorbeeld korter te douchen of hergebruik van water. Daarnaast zetten sommigen de verwarming lager, trekken een dikkere trui aan binnen of pakken er een extra deken bij. Ook in het vervoer letten mensen op het besparen van energie, door bijvoorbeeld wat vaker de fiets te pakken, niet te vliegen of elektrisch te rijden.

  Overige vormen van energie besparen die genoemd worden: aanbrengen van ledverlichting, apparaten vervangen door energiezuinigere varianten, aanbrengen van dubbelglas of HR++ glas.

- **Verduurzamen van de woning**
  Veel communityleden geven aan geïnvesteerd te hebben in het verduurzamen van hun huis. Zo noemen ze het isoleren van muren, daken en vloeren maar ook nóg omvangrijkere maatregelen zoals het plaatsen van zonnepanelen op daken en het installeren van een waterpomp.

Deelnemers aan het woord

"In ons jaren 30 huis hebben we veel stappen gemaakt: dubbel glas, dakisolatie, zonnepanelen, tochtstrips en binnenkort worden de spouwmuren geïsoleerd."

"Voorbeelden van besparen: weinig en kort douchen, koken met snelkookpan en hooikist (deken), verwarming laag en dekentje bij het lezen/tv kijken, alles LED en niet aan als het niet nodig is, apparaten vervangen door energiezuinige varianten van centrale afzuiging tot deurbel."

"Wij hebben heel veel gedaan aan energiebesparing. Onze vrijstaande bungalow uit 1971 was niet geïsoleerd toen wij deze tien jaar geleden kochten. De energierekening was schrikbarend. Meteen na aankoop hebben we het huis grondig verbouwd, en veel aandacht besteed aan energiebesparing (isolatie van muren, vloer en dak, dubbel glas, warmtepomp). Daarna hebben we in een aantal stappen verdere maatregelen genomen (zonnepanelen, zuinige verlichting en apparaten). We hebben nu een nul-op-de-meter woning en we wekken inmiddels voldoende energie op om thuis ook een auto op te laden. Het is voor ons een soort sport om steeds stappen te zetten. We ervaren geen knelpunten."

"Ja, licht niet onnodig laten branden, led verlichting, muurisolatie, dakisolatie, gordijnen dicht. Kiezen voor de fiets of lopen in plaats van met de auto. We hebben nog enkel glas, omdat muurisolatie meer energie bespaarde."

Vraag 1: Energiebesparing (3)

De antwoorden van de deelnemers samengevat

- **Investering**
  Sommige communityleden geven aan geïnvesteerd te hebben door een extra lening aan te vragen bij de bank of gebruik te maken van beschikbare subsidies. Een communitylid gaf aan samen met de buren te investeren in duurzamere energiebronnen.

- **Informatie over besparen en verduurzamen**
  Een aantal mensen is lid van een energieorganisatie bijvoorbeeld Veldhoven Duurzaam of Best Duurzaam of noemt het Energiehuis Slim Wonen in Helmond als bron van informatie. Daarnaast wordt ook Vereniging Eigen Huis regelmatig genoemd. Via Vereniging Eigen Huis kunnen mensen gebruik maken van een gratis energiescan, waarbij ze een indicatie krijgen over hoe ze hun woning het beste kunnen verduurzamen. Er wordt dan een indicatie gegeven op basis van kosten, opbrengsten en de terugverdientijd.

Deelnemers aan het woord

"De gemeente Son en Breugel ondersteunt afkoppelen van hemelwater met een subsidie. Via de website wordt informatie gegeven en er is een afkoppelcoach die ter plekke komt kijken en adviseert."

"Zelf woon ik ook in een huurwoning. Toen deze gerenoveerd zou worden heb ik isoleren en zonnepanelen voorgesteld. De woningcorporatie stond hier niet open voor. De isolatie van de muren is 1 jaar later alsnog gedaan omdat er toen een subsidie te krijgen was van de gemeente."

"Binnen Veldhoven duurzaam bespreken we bv zonnepanelen, stellen een werkgroepje samen en geven regelmatig een webinar waarbij de burgers ons vragen kunnen stellen. Daarmee creëer je draagvlak onder de mensen die wel willen maar niet durven. Daarnaast proberen we goede leveranciers te vinden. Ook voor warmtepompen Maar ja als aanbod schaars is worden de offertes minder leesbaar en de prijzen hoger."

"Daarom heb ik mijn zonnepanelen aangeschaft via de Collectieve Inkoop Zonnepanelen van de vereniging Eigen Huis Collectieve Inkoop Zonnepanelen."

"Vereniging Eigen Huis. hier zit veel ervaring en deskundigheid en daar heb je echt wat aan. En heel kostenbewust. Je kunt de bouwkundige mailen of bellen en dan krijg je een duidelijk antwoord, ook voor moeilijke zaken. Mijn aanrader!"

Vraag 1: Energiebesparing (4)

De antwoorden van de deelnemers samengevat

Waar lopen mensen tegenaan bij energiebesparing of verduurzaming woning?

- **Financiering soms lastig**

Een regelmatig genoemd knelpunt is de financiering van de verduurzaming van de woning. Voor enkelen is het de vraag of het nut heeft en of de investering terug verdiend gaat worden. Anderen geven aan dat de subsidies of regelingen vaak een aantal restricties hebben, zoals de verplichting om minimaal twee energiebesparende maatregelen aan de woning door te voeren en dat de verbouwing door een erkende aannemer gedaan moet worden. Enkelen benoemen als knelpunt dat de zogenaamde salderingsregeling gaat stoppen. Dit is een regeling waarbij een kleine verbruiker met zonnepanelen zijn (vooral in de zomer) aan het elektriciteitsnet geleverde kWh's verrekent met de (vooral in de winter) afgenomen kWh's.

We lezen ook een aantal reacties terug van mensen in een ouder huis. De kosten om te verduurzamen van zo'n huis zijn relatief hoog en mensen vragen zich af of ze die kosten wel terug gaan verdienen.

- **Zoektocht naar betrouwbare informatie, kennis vereist**

Daarnaast komt ook regelmatig naar voren dat mensen zich zorgen maken over de verschillende bedrijven die duurzame energiebronnen verkopen (warmtepomp, zonnepanelen, etc.). Het aanschaffen van een warmtepomp of van zonnepanelen vraagt best veel kennis. Geven de bedrijven die dit aanbieden wel onafhankelijk en betrouwbaar advies? Wat is betrouwbare informatie en waar kunnen inwoners deze vinden?

Deelnemers aan het woord

"Er zijn regelingen zoals de SVn lening maar die is frustrerend omdat er perse twee maatregelen genomen moeten worden."

"Kosten zijn hoog, wil meer doen maar wil daar geen lening voor afsluiten. Subsidieregeling was pas vanaf 2 energiebesparende acties, zo dik is mijn beurs niet, het moet stapje voor stapje."

"Voor mij als huiseigenaar met een nog ongeveer 7 jaar lopende hypotheek, studerend kind (probeer haar studielening vrij te houden) zijn de kosten een knelpunt. Ik wil naast mijn hypotheek geen andere leningen."

"Wil ik nog besparen dan moeten er flinke maatregelen genomen worden en dingen vervangen die eigenlijk nog 10-20 jaar of langer meegaan. De kosten kan ik niet zo maar van een spaarrekening trekken. Daarvoor zou ik een lening moeten afsluiten. SVn verzorgt dat en de voorwaarden zijn echt wel gunstig en maandelijks iets extra betalen is geen probleem. Alleen de voorwaarden dat je twee maatregelen moet nemen zorgt ervoor dat er negatief beslist wordt op mijn voorstel."

"Goede/betrouwbare informatie vinden blijft wel lastig. En op dit moment lijkt iedereen zelf opnieuw het wiel uit te vinden, terwijl er vaak buren met hetzelfde type huis zijn en gezamenlijke inkoop goedkoper en makkelijker zou zijn. Ik zie hierbij een rol voor de gemeentes en/of energiecoöperaties."

Vraag 1: Energiebesparing (5)

De antwoorden van de deelnemers samengevat

- **Onzekerheid over mogelijkheden om woning gasloos te maken**
  We lezen dat nog behoorlijk wat communityleden terughoudend zijn over het gasloos maken van de woning. Onder andere gebrek aan heldere en betrouwbare kennis en informatie over warmtepompen maakt dat mensen nog terughoudend zijn.

Andere knelpunten die genoemd worden zijn: huurders die afhankelijk zijn van verhuurders/woningcorporaties voor het verduurzamen van hun huis, de terugverdientijd is bij laagverbruikers vaak te lang en het vinden van een betrouwbare en betaalbare aannemer.

Deelnemers aan het woord

“Sowieso zie ik het niet zitten om van het gas af te gaan en als dat echt moet dan zul je toch een plan moeten hebben hoe je gaat verwarmen en koken.”

“Wij koken en stoken op gas, ook het omschakelen naar een warmtepomp heeft bij onze bungalow uit de 60-er jaren (zonder kruipruimte) nogal wat voeten in de aarde.”

“Verwacht dat ik om mijn woning (volledig) van het gas te halen een vrij grote investering moet doen om dit mogelijk te maken. Nog afgezien van alle bijkomstige uitdagingen als hoe zorg ik ervoor dat mijn woning comfortabel blijft zonder tochtklachten.”

“Natuurlijk hebben woningbouwcorporaties een verantwoordelijkheid om hun huizen te verduurzamen! Hun opdracht is volkshuisvesting, en in deze tijd hoort daar gewoon verduurzaming bij. De jaarlijkse huurverhoging moet voldoende zijn om daar op in te spelen.”

“De knelpunten die ik hierbij ervaar zijn voornamelijk het 'gedoe' van het vinden van een betrouwbare, betaalbare aanbieder met het juiste aanbod.”

“Knelpunten zijn de keuze van aanbieders voor bijvoorbeeld isolatie (en tegenstrijdige adviezen), geen zin in ingrijpende verbouwingen (bv dakisolatie helemaal vervangen van zolderkamers die in gebruik zijn als slaapkamer), informatie over lage temperatuur radiatoren is moeilijk te vinden.”

Vraag 2: Meedenken met de RES in jouw gemeente (1)

Beste deelnemer,

De tweede vraag gaat over meedoen met en betrokken worden bij de energietransitie. Uit onderzoeken komt vaak naar voren dat inwoners zich onvoldoende gehoord voelen door de overheid. Aan de andere kant probeert de overheid op verschillende manieren om inwoners te laten meedenken, meedoen en meeprofiteren. Dat is al gebeurd met bijvoorbeeld burgerpanels, lokale en regionale informatieavonden en een online enquête, maar ook door samen te werken met belangenvertegenwoordigers. Denk daarbij aan woningbouwcorporaties, natuur- en milieuorganisaties en de lokale energiecoöperaties.

In de RES worden nu de plannen gemaakt voor de energietransitie, maar het uitvoeren van de plannen moet nog gaan starten. Ook daarbij wil de gemeente inwoners betrekken. Heb je het idee dat je tot nu toe voldoende ruimte hebt gekregen om te mee te denken? En hoe zou het anders moeten of kunnen als de plannen uit de RES uitgevoerd gaan worden?

Onze tweede vraag is: Hoe zou jij als inwoner het liefste meedenken met het uitvoeren van de RES in jouw gemeente? Ik ben benieuwd naar jullie reacties!

En uiteraard zijn voor ons alle meningen belangrijk. Houd je reactie kort zodat het voor iedereen makkelijk mee te lezen is!

Groet, moderator Madelon

Vraag 2: Meedenken met de RES in jouw gemeente (2)

De antwoorden van de deelnemers samengevat

Wens om mee te denken en mee te praten

Een groot deel van communityleden die deze vraag beantwoord hebben, geeft aan mee te willen denken over de energietransitie in het algemeen of de uitvoering van de RES in het bijzonder. Sommigen hebben lokaal al de mogelijkheid gehad om mee te praten of te denken of zijn lokaal al geïnformeerd over de RES. Anderen willen meedenken, maar hebben nog geen idee hoe en wanneer dat kan. We vatten de vaker genoemde reacties op de vraag hieronder en op de volgende slides samen.

Allereerst schetsen we enkele kanttekeningen die we halen uit de reacties van communityleden of door hen als voorwaarden voor participatie genoemd zijn.

Kennis van de energietransitie en van de RES is wisselend

We zien een grote groep communityleden die veel kennis heeft van de energietransitie, alternatieven voor zonne- en windenergie noemt en zelf al druk bezig is (geweest) met het verduurzamen van de eigen woning. Een kleinere groep geeft aan er eigenlijk niet zoveel van te weten. Dat maakt dat de antwoorden op de vraag over hoe en waarover mee te denken ook zeer divers zijn. Variërend van vooral behoefte om geïnformeerd te worden tot meedenken over nieuwe nog (door) te ontwikkelen alternatieven voor zonne- en windenergie.

Deelnemers aan het woord

“Ik denk het liefst mee aan de voorkant en tijdens het traject. Daarbij hoort veel achtergrond informatie, welke opties zijn er, wat weten we al van de voor- en nadelen, etc. Daarnaast moeten zoveel mogelijk mensen geïnformeerd worden via zoveel mogelijk verschillende kanalen, je moet er als het ware niet aan kunnen ontkomen. Maar uiteindelijk is het aan de mensen zelf wat ze met de informatie en de inspraak mogelijkheden doen.”

“Op dit moment mis ik de uitleg over het grote geheel - waarom doen we deze hele exercitie (CO2 reductie is echt noodzakelijk om de verdere opwarming van de aarde te beperken), is het niet voldoende als iedereen zonnepanelen op zijn dak legt (nee, die zijn met name nodig om woonhuizen energieneutraal te maken, en de zon schijnt niet altijd), kunnen we niet al die windmolens op de zee plaatsen (windparken op zee zijn ook nodig om de klimaatdoelen te bereiken, maar naast de doelen die in de RESen gedefinieerd zijn). Het is echt nodig om dit duidelijk aan alle burgers uit te leggen om voldoende draagvlak te generen.”

Vraag 2: Meedenken met de RES in jouw gemeente (3)

De antwoorden van de deelnemers samengevat

Kanttekeningen bij het RES-proces en bij mogelijkheden voor participatie
Hoewel de meeste deelnemers graag willen meedenken, zien we tegelijkertijd ook een aantal kritische reacties over het participatieproces binnen de RES tot nu toe. Sommige deelnemers voelen zich niet goed gehoord, hebben het gevoel dat alles al vastligt, dat ze pas mee mogen praten als er al een concrete oplossing of plan ligt. Of dat burgerparticipatie vooral voor de bühne is. Het belang van het tijdig betrekken van inwoners wordt door meerderen benoemd. Niet alleen betrekken in de zin van informeren, maar ook echt betrekken door inwoners oplossingen te laten aandragen en beslissingen te laten nemen.

Draagvlak belangrijk
Diverse communityleden stippen het belang van draagvlak aan. Zowel het draagvlak onder de voorlopers en achterblijvers, ook het draagvlak onder de grote middengroep. Die zou je kunnen bereiken via degenen die voorop lopen. Die kunnen hun buren informeren en een proces van bewustwording bij anderen in gang zetten die misschien nog niet zoveel weten van de energietransitie.

Ook wordt geopperd dat de energietransitie beleefbaar en inlevend gemaakt kan worden door leefbaarheids- en/of buurtnetwerken of –verenigingen te betrekken.

Deelnemers aan het woord

“Toen ik de mail kreeg met de RES informatie schrok ik behoorlijk. Het leek mij alsof alles al zo'n beetje besloten was en wij burgers mochten beslissen of het veldje rechts of links van ons dorpje gebruikt zal gaan worden…Voor mij is dit geen inspraak.”

“Ik zou graag het gevoel hebben dat we inderdaad nog iets in te brengen hebben. Het lijkt nu alsof er al veel beslist is.”

“De gemeente betrekt burgers pas als er een concrete oplossing of een concreet voorstel is. De gemeente zelf en betrokken bedrijven zitten dan al in een denkgroef en er is dan alleen nog te praten over pietluttige details. … Betrek inwoners in een vroeg stadium, als er nog open ruimte is om dwars te denken en te fantaseren. Leg inwoners problemen voor, geen kant-en-klare oplossingen. Vraag niet om meningen, maar om ideeën en wensen als er dilemma's ontstaan: laat burgers dan voor- en nadelen in kaart brengen en oplossingen tegen elkaar afwegen. Benader mensen niet alleen individueel maar laat groepen samen participeren. Laat inwoners ook daadwerkelijk beslissingen nemen, en kom niet achteraf met een verhaal waarom het niet kan - dat had je dan vooraf als randvoorwaarde moeten inbrengen. Betrek inwoners bij de uitvoering. Bedenk iets hoe je de mensen meeneemt die niet aan complexe voortrajecten kunnen of willen meedoen.”

“Als wij als eerst betrokken community ons laten informeren kunnen we zelf eens uitreiken naar buurman of vrouw. Ik doe dat als lid van Veldhoven Duurzaam en energie coach in opleiding. Bedoeling is eigenlijk eerst mensen te laten kennis maken met hun eigen huis omgeving. … Bottom-up communicatie precies wat we nu aan het doen zijn en verder moeten verfijnen en stimuleren.”

Vraag 2: Meedenken met de RES in jouw gemeente (4)

De antwoorden van de deelnemers samengevat

Randvoorwaarde voor participatie: heldere informatievoorziening
We zien dat de mensen die er nog niet zoveel van weten vooral behoefte hebben aan een goede, heldere, onafhankelijke informatievoorziening. Sommigen missen informatie over het grotere geheel, waarom werken regio's aan een RES? Anderen geven aan informatie te missen over het proces: hoe nu verder? Wanneer worden plannen lokaal uitgewerkt? Hoe mag ik dan als inwoner meedenken? Wat gaat er de komende jaren gebeuren?

Communityleden noemen diverse manieren waarop zij geïnformeerd willen worden:

- door een **onafhankelijke dorpsvertegenwoordiging** (bijvoorbeeld via een dorpsraad) die inwoners kan informeren.
- via een **nieuwsbrief / e-mail** vanuit de RES MRE waarin enkele keren per jaar een update gegeven wordt over de laatste stand van zaken in het proces.
- per **brief**: iedere inwoner zou per brief duidelijk geïnformeerd kunnen worden over landelijke afspraken uit het Klimaatakkoord en wat dit voor de regio en inwoner betekent.
- via een **lokaal informatiepunt**, bijvoorbeeld een energieloket in een winkelcentrum in Veldhoven: een fysieke plek in het winkelcentrum waar bewoners zich door vrijwilligers kunnen laten informeren.

Deelnemers aan het woord

"Waar ik zelf behoefte aan heb, is een begrijpelijke en versimpelde versie van de RES inclusief bijbehorende keuzes en gevolgen. Dus als participatie werkelijk belangrijk is, moet je voordat een mening wordt gevraagd inzetten op informeren van mensen en simpele keuzes voorleggen met betrekking tot de eigen woning, wijk of leefomgeving."

"Nogmaals wil ik aangeven dat in dit hele energietransitieverhaal de voorlichting zo belangrijk is. Mensen moeten het belang inzien van verandering (schone energie, in elkaar aanvullende vormen)."

"Meedenken op gemeentelijk niveau betekent voor mij: tijdig en duidelijk geïnformeerd worden en dat je ideeën gehoord worden, dus dat je iets te zeggen hebt. … Zorg dat de informatie begrijpelijk is en dat die op een heldere manier bij de burger komt. Niet via allerlei verschillende kanalen. Zorg voor een gemakkelijk aanspreekpunt voor de burger, waar hij met al zijn vragen terecht kan. Buit de digitalisering uit. Zie hier hoe je met een community veel ideeën en meningen naar boven kunt halen. ... Begin klein en leg de focus vooral op de voordelen voor de burger."

"Ik denk sowieso dat goede voorlichting en uitleg bij planontwikkelingen aan bewoners het belangrijkste is!"

"Er komt in Veldhoven een energieloket in een winkel in Citycentrum, dat lijkt me een goed initiatief. Bied informatie aan op het 'eigen' moment van de burger, laagdrempelig."

Vraag 2: Meedenken met de RES in jouw gemeente (5)

Deelnemers aan het woord

“Voor de 'gemiddelde' (niet vooroplopende) burger is er eenvoudigweg veel te weinig informatie beschikbaar. Je zou naar mijn idee de samenleving goed op weg helpen, en dus het meer 'samen gaan doen' bevorderen door beschikbare informatie en kennis over voor- en nadelen van verschillende mogelijkheden beschikbaar te stellen. Dit kan voor een groot deel landelijk waarschijnlijk, al zijn er misschien aanvullend lokale mogelijkheden of juist lastige kwesties die je dan hieraan zou moeten toevoegen. En dan denk ik dat je die info aansprekend moet delen. Online, en ook op een prikkelende manier offline in gesprek gaan. Het werkt naar mijn idee als je mensen met iets confronteert wat hen erg raakt. In de portemonnee, of op een andere manier in hun dagelijkse leven. Heb het over wat het betekent voor de gewone burger om andere energie te gebruiken. En ga dan 'fysiek' in gesprek. Verbind mensen met elkaar om samen op te kunnen trekken, zet daarbij ook mensen in die al ervaring hebben (en communicatief en sociaal vaardig zijn) om zo met en van elkaar te leren en samen te werken aan een andere manier van energie gebruiken. Wat ik overigens erg jammer vind is dat het maken van de RES haast onzichtbaar heeft plaatsgevonden. Er ligt al een conceptversie waarop gemeenten al hebben gereageerd. Nu is dit platform er nog voor de bewoners, maar wat kan er nog werkelijk veranderen? Veel te laat... Het is een beetje zoals het vaak gebeurt: er wordt een regeling gemaakt en pas over de uitvoering mag de gewone burger meedenken. Ik vind dat erg jammer en het kan volgens mij anders. Dit platform had in een veel vroeger stadium (vóór het concept) veel meer bijgedragen aan een gedragen RES...”

Vraag 2: Meedenken met de RES in jouw gemeente (6)

De antwoorden van de deelnemers samengevat

Participatie is maatwerk: er is niet 1 manier voor iedere inwoner
Een aantal communityleden geeft aan dat ‘de gemiddelde inwoner’ niet bestaat. Ze denken dat niet iedereen betrokken wil worden en dat de mensen die betrokken willen worden, niet allemaal op dezelfde manier of over hetzelfde onderwerp willen meedenken. Dat zien we ook terug in de diversiteit aan antwoorden op deze vraag over meedenken met de RES.

Sommigen adviseren gemeenten om verschillende participatiemethoden te hanteren, afhankelijk van de doelgroep. Ook wordt het idee geopperd om inspraak te laten organiseren door diverse doelgroepen zodat het ook diverse doelgroepen aantrekt.

Deelnemers aan het woord

“Burgers hebben ook een plicht. Aan de inspraakavonden van de overheid doet altijd dezelfde 1% van de bevolking mee. Dat is wel een probleem, maar dat ligt toch ook echt deels aan die andere 99%. Maar goed, de overheid moet wel zijn best doen natuurlijk. Ik heb wel eens gezegd: als een clubje witte mannen van 50+ een inspraakavond organiseert, dan moet je niet verbaasd zijn dat er vooral witte mannen van 50+ op die avond afkomen. Dus stap 1 is dat je inspraak moet laten organiseren door diverse (doel)groepen. Dus niet alleen vóór maar juist ook dóór die doelgroepen. Daarna moet je ook accepteren dat een deel van de mensen niet mee wil praten, dat moet je ook respecteren. Alleen is de consequentie dat hun standpunten dan ook niet worden meegenomen.”

“Ik denk dat we af moeten van het idee dat bij elk onderdeel en bij elk stadium we iedere soort inwoner moeten willen betrekken. Een community als dit is niet dé participatie-oplossing voor alle vraagstukken. Net zo min als dat het aanbieden van het meelopen in je huis om te kijken wat je kan doen om energie te besparen voor iedere inwoner interessant is. Terwijl het allebei hele prima participatiemethoden zijn, maar met een eigen doel en doelgroep. Denk goed na waarover je de mensen wilt bevragen en wie daar een belang of een behoefte in heeft, en wees daar ook van te voren duidelijk in als je mensen gaat bevragen.”

“Ik vraag mij af in hoeverre je het als doelstelling moet hebben om alle inwoners te betrekken. En wil iedereen hier over meepraten? Dat is een utopie, en ook niet zinvol. De meeste mensen reageren wanneer het direct invloed heeft op hun leefomgeving of portemonnee. Het eindeloos organiseren van algemene bewonersavonden is wat mij betreft achterhaald.”

Vraag 2: Meedenken met de RES in jouw gemeente (7)

De antwoorden van de deelnemers samengevat

Participatievorm: hoe mee praten of denken?
Een aantal geeft aan dat het lastig is om mee te praten omdat de RES over ingewikkelde en diverse onderwerpen gaat en kennis daarover niet altijd bij inwoners of lokaal aanwezig is. Een ander noemt als oplossing het samenstellen van een groep van onafhankelijke wetenschappers en deskundigen vanuit verschillende disciplines en organisaties (genoemd zijn TNO en ECN) die de lokale of regionale overheid kan adviseren, een OMT voor de energietransitie: een EMT. Dit idee krijgt bijval van diverse andere communityleden.

Andere mogelijke vormen van participatie die genoemd worden zijn:

- via een **lokaal aanspreekpunt/contactpersoon** die kennis heeft van het onderwerp, waar inwoners met vragen terecht kunnen en die vragen ophaalt bij inwoners.
- via een (bestaand) **inwonerpanel of burgerpanel** van de gemeente (online vragenlijstonderzoek, bijvoorbeeld het inwonerpanel Best of het Heeze-Leende burgerpanel).
- via een **burgerplatform** of **burgerberaad** (een online platform of dialoog via welke inwoners kunnen meedenken).
- via **laagdrempelige bijeenkomsten**/presentatie in buurthuizen (om zo ook anderstaligen of mensen die minder online zijn te kunnen bereiken).
- via een **participatiegroep** van inwoners (een communitylid noemt als voorbeeld de participatiegroep in gemeente Oirschot, en benoemt tevens het mogelijke gevaar dat alleen zeer betrokken inwoners die veel tijd hebben, hierin mee zullen denken).

Deelnemers aan het woord

"Maar de discussie moet wel gefaciliteerd worden, terwijl in een stad, dorp en regio nauwelijks relevante expertise zit. Mijn voorstel? Organiseer een OMT voor de energietransitie. En laat die adviezen vertalen naar klare taal voor de gewone burger."

"De RES is zo een ingrijpend punt in het leven van mensen dat daarover echt gestemd moet worden door de inwoners die daar bij betrokken zijn. Dus niet aftikken in een gemeenteraad. Maar echt voorleggen aan inwoners, via een referendum of forumstemming."

"Hoe ik wil meedenken: ik heb diverse RES bijeenkomsten bijgewoond, heel fijn om te volgen, maar een heel moeilijk onderwerp. Ik vind dat de overheid meer regie moet nemen. Nu heb ik het gevoel dat elke stad, dorp en regio haar eigen plan moet maken."

"Ik zou het liefste een gesprek hebben met een persoon die aanspreekpunt is voor het aandachtsgebied Energie. Zodat deze persoon de reacties van betrokken en geïnteresseerde inwoners kan meenemen bij het uitwerken van het beleid."

"Ik heb bij mijn gemeente Best al meegedaan met een onderzoek onder inwoners naar de voorkeuren voor de plekken voor zonnepanelen en windmolens in de gemeente."

"Een inwonerspanel van betrokkenen zou een goede zet zijn. Zo heeft gemeente Landgraaf na het falen van een zonneparkinitiatief een burgerplatform ingericht, zo kun je de criticaster ook gelegenheid geven om met oplossingen te komen voor de energietransitie. Daar gaat het om, voer de dialoog."

Vraag 2: Meedenken met de RES in jouw gemeente (8)

De antwoorden van de deelnemers samengevat

Participatie thema's: waarover meepraten?
Zoals we hiervoor aangaven willen de communityleden graag meepraten over uitvoering aan de RES-plannen. Wat zijn nu de onderwerpen waarover ze graag meedenken?

Genoemd zijn onder andere:

- Zoekgebieden voor zonne- en windenergie
- Gezondheidsrisico's van windmolens
- 50% eigenaarschap
- Oude huizen van het gas af halen
- Warmtepompen voor oudere huizen
- Aanspreken en motvieren van de grote middengroep
- Meedenken over verschillende toekomst scenario's

Deelnemers aan het woord

"Graag zou ik samen met alle inwoners uit het dorp waar de zoekgebieden directe gevolgen voor hebben onafhankelijk, laagdrempelig, neutraal geïnformeerd worden om daarna objectief mee te kunnen denken. Met name voor de minimale 50% coöperatief (of meer zelfs) zou ik mij sterk willen maken."

"Ik zou veel meer inspraak willen hebben van de burgers in het bepalen van de zoekgebieden. Er is al heel veel onderzoek bekend van veel gezondheidsrisico's en dergelijke, van voornamelijk windmolens op korte afstand van huizen. Hier wordt bij ons absoluut helemaal geen rekening mee gehouden, en hebben we in Nederland helaas nog geen goede regels zoals bv in Denemarken en Duitsland. Wij zijn al een paar jaar in gesprek met de gemeente in verband met het zoekgebied bij ons, maar ze weten en of zeggen helemaal niets."

"Ik zou willen meepraten en meedenken over de volgende onderwerpen: Van het gas af voor oudere woningen … Warmtepompen voor oudere woningen. Hoe helpen we bewoners van oudere woningen? Draagvlak is essentieel. Hoe kan de gemeente de grote middengroep aanspreken en motiveren?"

"Ik zou graag een goede voorlichting in combinatie met wetenschappelijk perspectief op de omgeving toegepast willen zien. Dat betekent voor mij dat de gemeente een toekomstperspectief schetst met meerdere scenario's. De "wat als" waar de burger op kan stemmen, zowel financieel, milieu, gezondheid: de gemaakte keuzes voor de lokale energietransitie aan kan toetsen en welke voordelen dit biedt."

Vraag 3: 50% lokaal eigendom van zonne- en windparken (1)

Beste deelnemers,

Onze vorige vraag ging over de wijze waarop je mee wilt denken met het uitvoeren van de RES in jouw gemeente. Onze derde vraag gaat hier verder op in. In de concept RES van de MRE is opgenomen dat iedereen de kans krijgt om te profiteren van de wind- en zonne-energie die in onze regio opgewekt wordt. Dit sluit aan bij een van de uitgangspunten van het Klimaatakkoord: 50% van de nieuwe zonne- en windparken is lokaal eigendom. Lokaal eigenaarschap levert geld op voor de regio en kan ook leiden tot een grotere betrokkenheid van mensen bij lokale projecten, de acceptatie van energieprojecten en grotere gemeenschapszin. Energieregio MRE streeft naar maximale lokale participatie en het maximaal lokaal benutten van de opbrengsten.

Onze vragen hierover:

1) **Hoe kijk jij aan tegen het streven om 50% van de nieuwe zonne- en windparken lokaal eigendom te laten zijn?**

2) **Zou je hierbij betrokken willen zijn? Op welke manier?**

Ik ben benieuwd naar jullie antwoorden. Let er op dat er jullie reacties over het onderwerp van de vraag gaan.

Groet, Moderator Madelon

Vraag 3: 50% lokaal eigendom van zonne- en windparken (2)

De antwoorden van de deelnemers samengevat

De RES MRE sluit aan bij het Klimaatakkoord waarin het uitgangspunt is opgenomen om te streven naar 50% lokaal eigendom van de nieuwe zonne- en windparken. Dit om iedereen de kans te bieden om te profiteren van de wind- en zonne-energie die in de regio wordt opgewekt. Lokaal eigenaarschap levert geld op voor de regio en kan ook leiden tot een grotere betrokkenheid van mensen bij lokale projecten, acceptatie van energieprojecten en grotere gemeenschapszin. (bron: Concept RES 1.0 Metropoolregio Eindhoven maart 2021).

We zien op deze vraag sterk uiteenlopende reacties. Een deel van de communityleden is positief gestemd over dit idee. Echter vinden sommigen 50% lokaal eigendom nog te weinig en pleiten ze voor een groter aandeel lokaal eigenaarschap. Anderen zijn minder enthousiast over 50% lokaal eigenaarschap. Ze zijn bang dat deze constructie vooral een lappendeken aan initiatieven oplevert en stellen een aantal randvoorwaarden waaraan in hun ogen het 50% lokaal eigendom moet voldoen.

Deelnemers aan het woord

“Ik vind lokaal eigenaarschap een erg goed streven.”

“Naar mijn idee is het percentage van 50% veel te laag. Zeker hier in mijn gemeente is heel veel vermogen aanwezig. Er is feitelijk geen reden om van buitenaf financiering (en daarmee zeggenschap) aan te trekken. En waarom zou de overheid dit niet oppakken? Ik zou hier best in willen investeren.”

“Áls er zonneparken komen, dan vind ik 50% wel een harde eis. Ik zou hier in potentie wel in worden betrokken als kleinschalige investeerder. Dit vereist dan: 100% transparantie wie de niet-lokale investeerders zijn 100% transparantie onder welke condities dit plaatsvindt.”

Vraag 3: 50% lokaal eigendom van zonne- en windparken (3)

De antwoorden van de deelnemers samengevat

Dan zijn er ook nog deelnemers die het 50% lokaal eigendom helemaal niet zien zitten. Ze zien er de voordelen niet van in of vinden dat het net voelt alsof op deze manier zonne- of windparken ‘erdoor geduwd worden’. Ze vinden het meer een overheidstaak. Of in ieder geval niet iets dat op zo’n laag niveau als lokaal opgepakt moet worden.

Wat ook opvalt, is dat het hele idee van 50% lokaal eigendom voor veel deelnemers nog onvoldoende is uitgewerkt (vandaar ook de roep om randvoorwaarden). Ze vinden dat in de RES MRE te weinig concreet ingevuld is hoe lokaal eigenaarschap eruit zou moeten zien, wat de risico’s van lokale investeerders zijn, hoe de lusten en lasten worden verdeeld, wie waarvoor verantwoordelijk is et cetera. Voordat communityleden mee zouden willen doen aan een zonne- of windproject vinden ze bovenal dat hierover veel meer transparantie moet komen.

Deelnemers aan het woord

“Ik heb grote vraagtekens bij het idee dat 'iedere gemeente voor zich' zijn energie zou moeten verzorgen. We komen uit een tijdvak waarvan ik denk dat de energie - gas en elektra- Europees en landelijk werd geregeld en aan gevoerd. Het was een collectieve zaak - zo noem ik dat gemakshalve: ondanks de private bedrijven die het aanvoerden. Nu ben ik bang dat we vervallen tot versnippering.”

“Nu is lokaal eigenaarschap niet gedefinieerd. Vaak komt het als sluitpost op een project terwijl het ook ten doel heeft betrokkenheid te krijgen in een project aan de voorkant. Ik wil hier wel bij betrokken zijn, maar dan alleen in goede plannen die stroken met de RES én die bij initiatief kunnen rekenen op een breed draagvlak.”

Vraag 3: 50% lokaal eigendom van zonne- en windparken (4)

De antwoorden van de deelnemers samengevat

Positief over 50% lokaal eigendom

Een flink deel van de communityleden ziet een bepaalde vorm van lokaal eigendom wel zitten. Vooral omdat ze daarmee hopen te voorkomen dat een (grote, buitenlandse) investeerder profiteert van de subsidie en de opbrengst, terwijl de inwoners blijven zitten met een zonne- of windpark waar zij zelf geen profijt van hebben. Echter stellen ze hiervoor wel een aantal randvoorwaarden. We werken deze verder uit op pagina 24.

Eén deelnemer merkt op dat het belangrijk is om onafhankelijk te worden van olieproducerende landen. Het doel moet volgens dit communitylid zijn dat we zelf kunnen bepalen hoe we onze energievoorziening inrichten. Dat opzetten en inrichten van een eigen energievoorziening kost nu veel tijd.

Deelnemers aan het woord

“50% is minimaal, je moet voorkomen dat er ergens zonneparken/ windparken gebouwd worden en dat grote (buitenlandse)investeerders met de winst er vandoor gaan en dat de omgeving met de overlast blijft zitten. Een energiecoöperatie zou een goed model zijn. De lasten dan ook de lusten voor de omgeving. Om draagvlak te krijgen is het een must om de (nabije)omgeving erbij te betrekken.”

“Het uitgangspunt om grootschalige zon en wind projecten minimaal 50% coöperatief eigendom te laten zijn zou voor mij een minimum eis moeten zijn, niet alleen de "lasten maar ook de lusten" voor de omgeving.”

“Ik vind eigendom en eigenaarschap heel belangrijk. We zijn niet gewend dat we onze energie zelf kunnen opwekken. We zijn altijd vooral afhankelijk geweest van olieproducerende landen. Ik zou dan ook maximaal inzetten om te zorgen dat we in de regio een structuur creëren waarbij we zelf aan het stuur zitten. Omdat we dit niet gewend zijn kost dat nu altijd meer tijd en moeite dan de veelal geplaveide weg van de projectontwikkelaars te kiezen.”

Vraag 3: 50% lokaal eigendom van zonne- en windparken (5)

De antwoorden van de deelnemers samengevat

Negatief over 50% lokaal eigendom

Communityleden die negatief zijn over het idee van 50% in lokaal eigendom zijn in de minderheid. Zij geven aan dat zij weinig binding voelen met ‘zonnepanelen ergens in een weiland’. Ze zien er het voordeel niet van in en willen sowieso geen zonneparken.

Eén deelnemer merkt op dat het steven naar 50% lokaal eigenaarschap voor zijn/haar gevoel een manier is om zonne- of windparken ‘er door geduwd’ te krijgen.

Een flink aantal deelnemers vindt de energievoorziening, en dus ook het 50% lokaal eigendom, een overheidstaak. Privatisering waarbij inwoners zelf mede-eigenaar kunnen worden van een zonne- of windpark, zorgt volgens hen voor een tweedeling in de samenleving waar mensen die minder te besteden hebben niet aan mee kunnen doen.

Ook zijn ze van mening dat lokaal eigenaarschap vooral zal zorgen voor allerlei initiatieven die uiteindelijk een lappendeken van deeloplossingen oplevert.

Deelnemers aan het woord

“Ik zie het streven van de MRE - met als randvoorwaarde om tenminste 50% lokaal eigendom van zon- en windenergieopwekking te eisen - met name als een uitermate twijfelachtig initiatief om 'buy-in' van de lokale gemeenschap te kunnen claimen. … Het gaat immers primair om 'WAT we willen bereiken?', niet over 'HOE we het willen bereiken?'. De overheid zou zich mijns inziens met name moeten laten leiden door hoe doelmatig de diverse opties bijdragen aan de beoogde CO2-emissiereductie.”

“Ik vind zoals al eerder gezegd dat deze grote verandering van gas af en schone energie een taak is van het rijk, zoals toentertijd de verandering naar aardgas. Dan bedoel ik het soort energie en niet waar zonnepanelen of een windmolen moet komen staan. Als je als privépersoon kan investeren in lokale projecten krijg je hier ook weer een tweedeling in de maatschappij.”

“We zien in de zorg dat privatisering niet echt voordelen oplevert. Als we kijken naar de privatisering van energiebedrijven zien we mega kortingen in het eerste jaar maar daarna mega prijsstijgingen. Wat mij betreft is de lokale gemeente eigenaar van zonne-/windparken, dan kan de lokale bevolking evenredig meeprofiteren. Dan profiteren ook de mensen met kleine portemonnee mee, en niet alleen de mensen die nu mee kunnen investeren.”

“Ik ben voorstander van het centraal opwekken van energie. Dus dat de overheid, samen met de energiemaatschappijen, dit samen regelen. Lokaal eigenaarschap komt me niet als globale oplossing voor, maar leidt tot een lappendeken van allemaal deeloplossingen. Ik zie niet in waarom dat goed voor ons is.”

Vraag 3: 50% lokaal eigendom van zonne- en windparken (6)

De antwoorden van de deelnemers samengevat

Randvoorwaarden voor lokaal eigenaarschap

Zoals we zagen ziet een aanzienlijk deel van de communityleden wel iets in een vorm van lokaal eigendom. Echter geeft een aantal aan dat hier wel randvoorwaarden voor afgesproken dienen te worden.

Zo vindt een aantal communityleden dat gemeenten, energiecoöperaties of de overheid de regie moeten houden. Vooral zodat opbrengsten niet wegvloeien uit de gemeenschap. Opbrengsten zouden dan verdeeld moeten worden onder de investeerders.

Wat betreft die investeerders is het voor een aantal communityleden belangrijk dat de mogelijkheid tot investeren niet alleen weggelegd is voor mensen die wat meer te besteden hebben, maar ook voor minder welgestelden.

Deelnemers aan het woord

"Lokaal eigenaarschap is niet meer dan normaal. In enkele gevallen heb je er ook de hinder van (windturbines met 250m tiphoogte) of het verlies van omgeving van (zonnepanelen). Bovendien wil ik niet dat een (buitenlandse) investeerder mijn omgeving gebruikt om er winst mee te maken ten koste van mij en mijn andere inwoners. Als er geïnvesteerd wordt dan moet dan met de mogelijkheid dat lokaal en regionaal geparticipeerd moet kunnen worden. De opbrengsten moeten dan ook verdeeld worden over de deelnemers. Dat kan zijn in energieopbrengst (lagere energierekening) of eventuele winstdeling of eigenaarschap. Dit is voor mij de belangrijkste reden dat de gemeente regie moet voeren en dat er geen private initiatieven ontstaan die voor eigen gewin gaan. Energiewinning beïnvloedt ons landschap en ons landschap is van ons allemaal. Zelfs een particulier heeft zich te houden aan bestemmingsplannen. Daarom moet dit goed geregeld worden in de nieuwe omgevingsvisie/plannen van de gemeenten. Ter aanvulling: ook de inwoners met een kleine beurs of weinig mogelijkheden tot energieopwekking op eigen terrein/bezit moeten op een rechtvaardige wijze kunnen deelnemen aan de transitie."

"Voor mij is lokaal eigenaarschap meer dan alleen financieel investeren/mee profiteren. Lokaal eigenaarschap van minimaal 50% betekent dat niet alleen de lasten maar ook de lusten van zonne- of windparken bij de lokale gemeenschap terecht moeten komen, en uiteraard ook dat de zeggenschap daar ligt en niet bij een commercieel energiebedrijf. … Hierbij kunnen lokale energiecoöperaties een belangrijke rol spelen, maar moet de gemeente/provincie faciliterend optreden."

Vraag 3: 50% lokaal eigendom van zonne- en windparken (7)

De antwoorden van de deelnemers samengevat

Randvoorwaarden voor lokaal eigenaarschap (vervolg)

Een aantal communityleden vindt het idee van 50% lokaal eigendom op dit moment nog onvoldoende concreet uitgewerkt is. Ze kunnen daarom nog niet aangeven of ze mee zouden willen doen. Ook de informatie op de website van de RES MRE die hierover gaat, biedt voor hen geen duidelijkheid. Het is hen onvoldoende duidelijk wat bedoeld wordt met ‘50% lokaal eigendom’. Voor hen is het een randvoorwaarde dat eerst goed vastgelegd moet worden wat het nu precies inhoudt, waar je als investeerder verantwoordelijk voor bent en hoeveel inspraak je als lokale eigenaar eigenlijk hebt.

Ook geeft een enkeling aan eerst te willen weten waar het zonne- of windpark gelokaliseerd wordt, alvorens te bepalen om al dan niet mee te doen.

Deelnemers aan het woord

“Ik heb zojuist die website bezocht, maar helaas niet echt voldoende informatie over inhoud en risico's van het lokale eigenaarschap gevonden. … Voor mij zou het antwoord op deze vraag dus nog steeds afhangen van wat dat lokale eigenaarschap precies inhoudt, en van de voorwaarden en kleine lettertjes.”

“Er wordt niet aangegeven wat "lokaal eigendom" precies inhoudt. Betekent dit dat je lokaal ook verantwoordelijk bent voor de kosten van de aanleg, en van de aanpassingen van de infrastructuur, en van onderhoud en reparaties, en andere bijkomende kosten? Dan zouden de "lusten" van het lokale eigenaarschap, danwel het rendement op die investeringen nog wel eens tegen kunnen vallen.”

Vraag 3: 50% lokaal eigendom van zonne- en windparken (8)

De antwoorden van de deelnemers samengevat

Hoe dan betrokken worden?
Als de randvoorwaarden goed afgebakend zijn wil een deel van de communityleden wel op één of andere manier betrokken worden bij een project dat zich richt op duurzame energie-opwek.

- **Wel zon, geen wind**

Een aantal deelnemers zou wel financieel willen participeren in een zonne- of windproject. Zon heeft dan wel sterk de voorkeur en dan met name zon op grote daken.

Andere ideeën zijn er om investeringen en deelname aan duurzame projecten meer te stimuleren via werkgevers, scholen en sportverenigingen.

- **Geen eigenaarschap, wel betrokken zijn**

Ten slotte zijn er nog deelnemers die niet financieel willen deelnemen aan een project voor duurzame energie-opwek, maar die liever willen meedenken hoe zo'n project vormgegeven moet worden.

Deelnemers aan het woord

"Ik wil niet meedoen aan windparken, want ik wil de andere burgers in de buurt van die windparken dat niet aandoen en ik vind dat je ook andere oplossingen moet meenemen. Maar meedoen in zonneparken is prima. Liefst via de gemeente en niet particulier."

"Volgens mij zou het goed zijn als bedrijven hun medewerkers laten investeren, als scholen de ouders laten investeren, als gemeenten hun inwoners laten investeren en als sportclubs hun leden/fans laten investeren."

"Ja, maar dan vanuit een collectieve benadering. Dus bijvoorbeeld meedenken over waar dit geld aan besteed kan worden."

"Betrokken als in mede eigenaar, nee. Betrokken om mee te bepalen of we grote bedrijven of de lokale gemeente eigenaar maken: ja. Hoe dat er precies uitziet weet ik niet."

Metropoolregio Eindhoven
RES Regionale Energie Strategie

Nawoord, namens de werkgroep communicatie & participatie RES MRE

NAWOORD

In het najaar start de besluitvorming over RES 1.0 in alle 21 gemeenteraden, bij de twee waterschappen en de provincie. Dit geeft ons de gelegenheid om de uitkomsten van de research community mee te nemen het opstellen van de definitieve RES 1.0. Na besluitvorming wordt de RES 1.0 begin 2022 ingediend bij het Rijk. In de RES staan de beleidskaders voor de overstap naar een duurzame energievoorziening tot 2030.

Vanaf 2022 worden de plannen verder uitgewerkt en beginnen gemeenten met de uitvoering van de RES. Alle aanbevelingen en conclusies uit dit rapport worden gedeeld met de 21 gemeenten van de MRE die er in de uitvoeringsfase hun voordeel mee kunnen doen.

Gezien de vele waardevolle inzichten die de research community ons gebracht heeft, willen wij hier een vervolg aan geven. We onderzoeken de mogelijkheden om de kennis en de betrokkenheid van inwoners vaker in te zetten voor ons RES-programma. We bekijken nog in welke vorm dit gaat plaatsvinden.

Voor nu bedanken we alle inwoners die hebben meegedaan aan de research community van harte voor hun bijdrage. Wij houden u op de hoogte!

Metropoolregio Eindhoven

RES Regionale Energie Strategie

energieregiomre.nl